

станом людини. Основними представниками цього наукового напрямку є: Ч. Ломброзо, Р. Гарофало, Е. Феррі Ж. Пінталь. У зарубіжній кримінології дана теорія отримала назву «клінічна кримінологія» і є досить поширеною на відміну від вітчизняної кримінології.

Список використаних джерел

1. Бесчастний В. М., Назимко Є. С., Лосич С. В. Кримінологічні теорії : загальне поняття та характеристика окремих напрямів. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2017. № 1 (59). С. 91-104.
2. Кримінологія: підручник. За заг. ред. Л. С. Сміяна, Ю. В. Нікітіна. К. : Національна академія управління, 2010. 496 с.
3. Кримінологія : підручник / А. М. Бабенко, О. Ю. Бусол, О. М. Костенко; за заг. ред. Ю. В. Нікітіна, С. Ф. Денисова, Є. Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків : Право, 2018. 416 с.
4. Энциклопедия юриста. Клиническая криминология. URL: http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_law
5. Денисов С. Ф., Юрасов А. В. Клінічна кримінологія: стан та проблеми розвитку. *Юридична наука*. 2011. №1. С. 161-165.
6. Иванов Ю. Ф., Джуца О. М. Кримінологія: навч. посіб. 2-е вид., допов. та перероб. К. : Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2008. 298 с.

Труш Л. І., здобувачка вищої освіти 3 курсу, група КЮ-191

Науковий керівник – **Козинець О.Г.**, к.і.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ПРАВО НА ЖИТТЯ. ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ

Кожна людина має невід’ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов’язок держави – захищати життя людини. Також кожен має право захищати своє життя і здоров’я, а також життя і здоров’я інших людей від протиправних посягань.

Право на життя є складним інститутом, що має різноманітні зв’язки і відносини з іншими правовими, державними та громадськими інститутами. Саме тому він має специфічні особливості у формуванні, функціонуванні та внутрішній побудові.

Чи тотожні поняття «право на життя» і «життя»? На нашу думку: «ні». Так, право на життя – це природна, невід’ємна від особистості та гарантована нормами внутрішнього законодавства, міжнародно-правовими актами можливість захисту недоторканності життя та свободи розпорядження ним. Таким чином, право на життя більшою мірою пов’язано з нормативним регулюванням, у той час як життя у розумінні сукупності біохімічних процесів, з моменту виникнення до припинення обумовлено і залежить лише від певних зовнішніх чинників, до яких не відноситься правотворчість у будь-яких формах. У свою чергу, право на життя, як і будь-яке інше суб’єктивне право, набуває свою цінність тільки в державі [2, с.27].

Право на життя – надзвичайно об’ємне поняття. Законодавство вводить цілу низку додаткових повноважень фізичної особи, об’єднуючи їх під загальним поняттям «право на життя».

За текстом Основного Закону можна визначити зміст права на життя, що включає:

по-перше, правомірну діяльність суб’єктів права (ніхто не може бути свавільно позбавлений життя, а праву на життя кореспондує обов’язок держави та інших суб’єктів права визнавати та не порушувати його);

по-друге, здійснення права на життя є реальною можливістю для людини вимагати від держави виконувати свій обов’язок – захищати життя людини (ця можливість реалізується через обов’язок держави криміналізувати вбивство та відмовитися від смертної кари як засобу кримінального покарання);

по-третє, кожен має право захищати своє життя і здоров’я, життя і здоров’я інших людей від протиправних посягань (засобом реалізації цих конституційних положень є існування можливості необхідної оборони та крайньої необхідності) [1].

До змісту права на життя відносяться такі елементи:

1. заборона позбавлення життя фізичної особи;
2. захист свого життя і здоров'я та інших осіб від протиправних посягань не забороненими законом засобами;
3. неможливість проведення медичних, наукових та інших дослідів щодо неповнолітньої, недієздатної особи чи без її вільної згоди;
4. заборона задоволення прохання фізичної особи про припинення її життя;
5. недозволеність стерилізації щодо неповнолітньої особи та особлива вимога щодо порядку стерилізації недієздатної особи;
6. визначений порядок проведення операцій по штучному перериванню вагітності, штучного запліднення та перенесення зародка в організм жінки [4].

У структурі права на життя можна виділити групу репродуктивно-генетичних прав: - право на материнство; - право на батьківство; - право на штучне запліднення; - право на імплантацію (перенесення в організм) зародка; - право на штучне переривання вагітності; - право на стерилізацію право на корекцію (зміну) статевої належності.

Право на життя слід визначити як: а) природне право, тому що воно існувало в людини в її природному стані, ще до виникнення держави й позитивних законів та по своїй суті є її властивістю як живої істоти; б) природжене право, що виникає з моменту народження людини та виявляється в його невід'ємності й невідчужуваності від неї; в) загальне й універсальне, оскільки всі люди володіють цим правом без якої-небудь дискримінації; г) вічне, незмінне і таке, що всюди має однакову силу; д) таке, що реалізується безпосередньо, тобто без якого-небудь правозастосовного акта; е) таке, що здійснюється об'єктивно, а саме незалежно від волі людей.

Правове тлумачення права людини на життя необхідно розглядати з різних сторін, зважаючи на те, що воно є основним правом людини та має досить складну як внутрішню, так і зовнішню структуру, яка відображає його змістову сутність.

Життя є триваючим процесом, а тому важливе значення має визначення моменту початку життя і моменту його припинення.

Характерною особливістю права на життя є те, що його виникнення чи припинення в більшості випадків не залежить від волі особи. Адже народження та смерть людини – особливий різновид юридичних фактів, що належать до подій.

Існують сучасні тенденції, що право на життя виникає з моменту зачаття. Так, медики стверджують, що біологічне життя починається зі злиття двох клітин. Самостійне життя людського організму пов'язують із серцебиттям та зовнішнім легенеvim диханням, які є найважливішими функціями обміну речовин. Отже, у медицині початок позаутробного життя людини фіксують від моменту автономного існування немовляти, яке виявляє життєво важливі обмінні функції, властиві самостійному людському організму [3, 46].

Слід зауважити, що право на життя в сучасному українському законодавстві розглядається як елемент загальної цивільної правоздатності фізичної особи, що виникає з моменту народження. Вказівка законодавця на те, що в окремих випадках, встановлених законом, охороняються інтереси зачатої, але ненародженої дитини, свідчить тільки про те, що ненароджена дитина має виключно інтереси, які несумісні із самостійною правовою категорією «особисте немайнове право».

Початковим моментом виникнення права на життя вважається початок фізіологічних пологів для українського кримінального законодавства при кваліфікації злочинів проти життя особи. Посягання на плід після початку родового процесу є посяганням на право людини на життя. Не має значення, що дитина, яка народжується, ще не розпочала самостійного позаутробного життя і навіть не відділилась від утроби матері. Посягання на плід, що відділився від утроби матері внаслідок пологового процесу (незалежно від його життєздатності), є посяганням на право на життя.

Таким чином, право на життя є одним з основних прав людини. І важливо законодавчо визначити юридичні межі життя (момент початку та кінця життя), це

дозволить вирішити питання, що стосуються моменту виникнення у фізичної особи права на життя.

Список використаних джерел

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Кузьменко Я. П. Загальна характеристика права людини на життя. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2014. Серія ПРАВО. Вип. 28. Том 1. С. 26-30.
3. Островська Б. В. Питання зародження та припинення життя людини в контексті права, медицини та біоетики. *Збірка матеріалів круглого столу «Правове регулювання темпоральних меж життя людини»*. К., 2019. С.45-55.
4. Право на життя: поняття, зміст та законодавче закріплення у національному правопорядку державних утворень на території України. URL: [https://kalushrda.gov.ua/n/viddil_nadzvyhajnyh_sytuacij/2013/12/10/3073/view#:~:text=Відповідно%20до%20ЦК%20України%20до,та%20інших%20дослідів%20щодо%20неповнолітньої%20\(дата%20звернення%2008.06.2022\).](https://kalushrda.gov.ua/n/viddil_nadzvyhajnyh_sytuacij/2013/12/10/3073/view#:~:text=Відповідно%20до%20ЦК%20України%20до,та%20інших%20дослідів%20щодо%20неповнолітньої%20(дата%20звернення%2008.06.2022).)

Федоренко Д. В., здобувачка вищої освіти гр. КЮ-202

Науковий керівник – **Пузирна Н. С.**, к. ю. н., доцент

Національний Університет «Чернігівська політехніка», (м. Чернігів, Україна)

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБ

Системи управління використовувані вітчизняними компаніями показали свою недосконалість та неефективність, наслідками чого є висока плинність кадрів, низька продуктивність праці і психологічний стан у команд. Наслідки такої роботи зовсім невтішні – неефективна робота багатьох підприємств, несвоєчасне виконання плану виробництва, збитковість операцій та в деяких випадках банкрутство.

Ефективне управління людськими ресурсами на даний момент є найважливішим елементом ділової діяльності. Жодна організація не буде функціонувати належним чином, якщо керівництво не приділяє достатньої уваги організаційній структурі, системі запалу насаги та соціальному захисту працівників. Розвитку старої школи економіки, на жаль, не завжди достатньо для об'єктивного та правильного оцінювання проблем в управлінні з персоналом на деяких поодиноких підприємствах[1, с.185].

У зв'язку з цим підприємствам вважається доцільним проводити комплексний аналіз, узагальнення та пристосування зарубіжного досвіду до реалій вітчизняної економіки. В старій економіці є ряд актуальних проблем, які вимагають невідкладного їх вирішення. Багато з них тісно пов'язані з розвитком ефективної кадрової системи на підприємствах. Однак процес повинен виконуватися з мінімальними витратами та максимальним збільшенням прибутку. Тож варто використовувати досвід прогресивних, передових країн, з врахуванням особистості вітчизняного менталітету, сучасних реалій українського бізнесу та політичного положення в країні.

В свою чергу в Україні є ряд невідкладних проблем, які потрібно вирішити сьогодні. Деякі з цих проблем пов'язані з формуванням кадрового потенціалу в компаніях. Через умови підвищення ефективності формування кадрових здібностей знаходяться такі методи, що дозволять створити колективи на підприємствах та з мінімальними витратами будуть приносити очікуваний прибуток. З цією метою має бути використаний досвід передових країн світу. Існує кілька базових моделей менеджменту – класична Японська та Американська моделі, модель ЄС, кожна з яких має його властивості і поєднує в собі певні елементи від інших моделей[2, с.141].

Вони відрізняються як інтерпретацією діяльності та насагою працівників, так і методами взаємодії з персоналом та впливом на нього. Україна стоїть перед вибором, в якому напрямку їй рухатися далі. Тому слід відштовхуватися від іноземного досвіду й опираючись на українські реалії та ментальні особливості, слід використовувати найкраще з кожного макета треба використовувати кращі підходи, що дозволяють досягти бажаного ефекту за найнижчих витрат.